

Regionstyrelsen

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se
a.jam@regeringskansliet.se

Remissvar över Frihet från våld, förtryck och utnyttjande (SOU 2025:28)

A2025/00432

Sammanfattning

Region Västerbotten har i huvudsak två återkommande synpunkter vad gäller slutbetänkandet:

- Det är av yttersta vikt att det arbete med kunskapsstöd riktade till hälso- och sjukvården och tandvården genomförs tillsammans med och genom den nationella kunskapsstyrningen av hälso- och sjukvården för att öka nyttjandet och effekter av stöden.
- En del av de förslag på aktiviteter som ges i förhållande till en ny nationell strategi skulle med fördel kunna inrymmas under någon av de andra jämställdhetspolitiska delmålen och på så vis bidra till att balansera det jämställdhetspolitiska arbetet överlag.

Utöver dessa två övergripande synpunkter vill Region Västerbotten lyfta att det är tydligt att det har funnits stor kunskap och erfarenhet kring området mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer m.m. i arbetet med slutbetänkandet.

Regeringen bör inrätta ett nationellt samordningscentrum mot våld vid Jämställdhetsmyndigheten (avsnitt 8.1)

Regionen stödjer till viss del utredningens förslag

Region Västerbotten ser positivt på en mer sammanhållen och långsiktig styrning av området mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer m.m. Vi ser vinster i att uppdrag samordnas och att det blir en tydlighet gällande uppdrag, stöd, material m.m. ut mot regionerna. Region Västerbotten kan dock inte fullt ut bedöma slutbetänkandets förslag i relation till andra möjliga sätt att organisera det statliga arbetet på. I relation till förslaget undrar vi dessutom vad som skett med det förslag som lämnats i en tidigare utredning om ett utökat ansvar för Folkhälsomyndigheten att samordna arbetet mot våld mot barn.

Samordningscentrumets uppgifter och organisation (avsnitt 8.2)

Regionen saknar beskrivningar av kopplingen till den nationella kunskapsstyrningen av Hälso- och sjukvården

Under rubriken "Främja en samordnad kunskapskedja" skriver utredningen att "För att vara relevant måste arbetet ske i dialog med regional och lokal nivå, för att säkerställa att det motsvarar behoven. En sådan dialog kan underlättas genom samarbete med SKR". Vår bedömning är att det inte endast handlar om att underlätta en dialog utan att det är en nödvändighet att samarbeta med SKR och den nationella kunskapsstyrningen. För att lyckas med att implementera kunskap inom hälso- och sjukvården om våldsutsatthet och våldsutövande samt om behandlingar och metoder är det essentiellt att det görs via det system som redan är uppbyggt och nyttjas för detta.

Regeringen bör ändra flera centrala myndigheters uppgifter och uppdrag (avsnitt 8.3)

Regionen stödjer utredningens förslag med tillägg

Förutom de uppräknade myndigheter som ges som förslag vill Region Västerbotten föreslå att även beakta Inspektionen för vård och omsorg, IVO, och Arbetsmiljöverket. Den första utifrån den vikt IVO:s uppföljning av hälso- och sjukvårdens arbete med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer har och den andre utifrån kopplingen till att arbete med våld i nära relationer utifrån ett arbetsgivarperspektiv.

Ny uppgift för Socialstyrelsen (avsnitt 8.4)

Regionen stödjer utredningens förslag

Region Västerbotten ser positivt på att Socialstyrelsen får en instruktionsenlig uppgift om att stötta samordning av kunskapsutveckling istället för kortare regeringsuppdrag, detta kan bidra till ökad långsiktighet för såväl myndigheten som för oss som mottagare av kunskapsstöd m.m. Vi anser det även vara positivt att instruktionen skulle fånga in hela området med olika våldsformer samt våldsutövare. Punkten "Ta fram kunskapsstöd och nationella riktlinjer som bidrar till att hälso-och sjukvården, socialtjänsten och tandvården bedrivs enligt vetenskap och beprövad erfarenhet" bör göras tillsammans med det nationella systemet för kunskapsstyrning av hälso- och sjukvården.

Länsstyrelsernas roll förändras (avsnitt 8.5)

Regionen stödjer inte utredningens förslag

Slutbetänkandet förslår att den uppgift som länsstyrelserna nu har att stödja och bidra till framtagandet och genomförandet av regionala strategier och handlingsplaner ska tas bort. Region Västerbotten har läst och tagit till sig utredningens resonemang kring detta men håller inte med om slutsatsen. Utredningen lyfter att aktörerna i ett län även utan länsstyrelsernas direkta uppdrag kan välja att gå samman och ta fram gemensamma styrande dokument. Detta är givetvis en möjlighet men vi bedömer det som mindre troligt utan ett uttryckligt uppdrag. Vi gör också bedömningen att det skulle kunna leda till större skillnader mellan olika län om uppdraget tas bort. Länsstyrelserna bedöms av oss vara den rimliga och lämpliga aktören för att samordna gemensamt regionalt arbete av den typen.

Övriga förslag rörande förändringar av länsstyrelsernas uppdrag kan vi inte bedöma effekterna av, vi ser i mångt och mycket länsstyrelsen som en jämbördig regional samverkanspart i frågor om mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer m.m. och hoppas att detta kommer fortsätta vara fallet.

Under rubriken "Ökat fokus på stöd till implementering av kunskapsstöd" går att läsa "Kommuner och regioner vittnar om att det finns ett behov av stöd i att sortera bland de kunskapsstöd och vägledningar som finns från nationella myndigheter. Utbudet upplevs som omfattande och svårt att få grepp om. Det saknas vanligtvis kapacitet och resurser till detta i kommuner och regioner". Vår bedömning är inte att problematiken kring att implementera kunskapsstöd och vägledningar hör till kapacitet och resurser utan att materialen inte är framtagna utifrån hälso- och sjukvårdens organisation och arbetssätt. Denna problematik skulle gå att komma ifrån genom ett närmare samarbete med den nationella kunskapsstyrningen.

Strategins tre utgångspunkter (avsnitt 11.1)

Regionen saknar en beskrivning av våldsutsattheten för samiska kvinnor

Under rubriken "Rättighetsbaserade insatser och ett stärkt brottsofferperspektiv" saknar vi en beskrivning av samiska kvinnors våldsutsatthet. Detta beskrivs kortfattat senare i slutbetänkandet men hade haft ett värde att lyftas även i denna del.

Våldsförebyggande arbete – stärkta insatser med särskilt fokus på barn och unga (avsnitt 11.2.1)

Regionen saknar kopplingen till andra jämställdhetspolitiska delmål

Rörande den föreslagna inriktningen "Jämställt föräldraskap" bör de perspektiv som ingår i den även kunna lyftas inom andra jämställdhetspolitiska delmål, såsom delmålen om jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet och jämställd hälsa.

Upptäckt av våld – mer aktivt arbete för att upptäcka och agera vid våld (avsnitt 11.2.2)

Regionen stödjer utredningens förslag att arbetet behöver samordnas med kunskapsstyrningen av hälso- och sjukvården

Region Västerbotten tycker att det är positivt att utredningen lyfter vikten av den nationella kunskapsstyrningen, det hade varit gynnsamt att lyfta detta även i fler delar av slutbetänkandet och i samband med de analyser och förslag som ges i relation till hälso- och sjukvården.

Stöd och skydd till våldsutsatta – förbättrad tillgång och ökad jämlikhet över hela landet (avsnitt 11.2.3)

Regionen stödjer utredningens bedömning att det behövs tydlighet kring stöd till personer utsatta i prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Region Västerbotten ser positivt på ökad nationell tydlighet i vad som förväntas av hälso- och sjukvården i relation till personer utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål då det i dagsläget saknas. Vi anser att det vore lämpligt och rimligt om även detta område ingick i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, på nivån av allmänna råd.

Återfallsförebyggande arbete – ett utvecklingsarbete som når fler (avsnitt 11.2.5)

Regionen saknar en beskrivning av hälso- och sjukvårdens roll i relation till området

I relation till stycket under rubriken "Våldsutövare bör få jämlik tillgång till insatser" saknar vi en beskrivning av om och isåfall vilken roll hälso- och sjukvården bör ha inom detta område. De våldsutövare som såväl Kriminalvård som Socialtjänst träffar återfinns många gånger också inom psykiatrins verksamheter vilket gör det viktigt att tydligt beskriva eventuella gränsdragningar mellan olika typer av stödinsatser.

Inspel till insatser som kan ingå i en handlingsplan (avsnitt 12.2.4)

Regionen saknar kopplingen till den nationella kunskapsstyrningen av hälso- och sjukvården

Under rubriken "Kunskapsstöd" beskrivs att de kunskapsstöd som finns om könsstymning inte verkar ridas band professionella. Vi vill i relation till detta ytterligare en gång lyfta vikten av att arbeta tillsammans med den nationella styrningen av hälso- och sjukvården i såväl framtagandet av relevanta och kliniskt applicerbara riktlinjer och material och i implementeringen av desamma.

Beslut i detta ärende har fattats av regionstyrelsen den 3 juni 2025 § xx.